

Poština plačana v gotovini

ŠTEVILKA 1

LETNIK XXXVII

NARODNI

GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

V LJUBLJANI, DNE 15. JANUARJA 1936

Priloga „Narodnega Gospodarja“ št. 1, I. 1936.

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

Občni zbor Ljudske posojilnice v Brežicah, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo, dne 9. febr. 1936 ob 10 popoldne v posojilničnem prostoru. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1935. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. čitanje revizijskega poročila. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmečko-delavske hranilnice in posojilnice v Dolu pri Hrastniku, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 26. januarja 1936 ob 1/2 9 v Društvenem domu na Dolu. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. čitanje račun. zaključka za leto 1935. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. poročilo načelstva in nadzorstva. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Stavbene zadruge „Pohorski dom“ v Mariboru, r. z. z. o. z., se bo vršil v ponedeljek, dne 27. februarja 1936 ob 1/2 18 v mestni posvetovalnici. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1935. 4. volitve načelstva. 6. volitve nadzorstva. 6. pismeni predlogi članov. 7. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge v Ribnici z okolico, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo, dne 26. januarja 1936 ob 1/2 8 zjutraj v zadrugnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. poročilo o izvršeni reviziji v l. 1935. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1935. 4. sklepanje o odpisu dvomljivih terjatev. 5. volitev nadzorstva in dopolnilna volitev načelstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Nabavne in prodajne zadruge na Selu pri Bledu, r. z. z. o. z., se bo vršil 9. febr. 1936 ob 1/2 2 popoldne v prostorih zadruge. Dnevni red: 1. potrjenje in čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. čitanje revizijskega poročila. 5. potrjenje računskega zaključka za leto 1935. 5. sklepanje o likvidaciji zadruge in volitev likvidatorjev. 6. volitev načelstva. 7. volitev nadzorstva. 8. slučajnosti.

Občni zbor kmečke hranilnice in posojilnice v Sv. Lovrencu na Pohorju, r. z. z. n. z., se bo vršil na Svečnico 2. februarja 1936 ob 1/2 9 v zadrugnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo zadruge. 3. odobrenje računskega zaključka za leto 1935. 4. predlogi. 5. slučajnosti.

Občni zbor Živinorejske selekcijske zadruge Sodražica, r. z. z. o. z., se bo vršil 23. februarja 1936 ob 3 popoldne v dvorani Kmetijskega društva v Sodražici. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva. 4. poročilo tajnika in blagajnika. 5. poročilo nadzorstva. 6. odobritev računskega zaključka za leto 1935. 7. dopolnilna volitev načelstva. 8. volitev nadzorstva. 9. slučajnosti.

Redni občni zbor Sirarske zadruge v Stari Fužini v Bohinju, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 9. februarja 1936 ob 13 popoldne. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 3. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva. 4. poročilo nadzorstva. 5. odobritev računskega zaključka za l. 1935. 6. prememba pravil. 7. potrditve sejnega sklepa o produkciji. 8. slučajnosti.

XXIV. redni občni zbor Električno-strojne zadruge v Šmarci, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo, dne 16. februarja 1936 ob 3 popoldne v Šmarci v pisarni zadruge. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. odobritev računskega zaključka za l. 1935. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetško-delavske hranilnice in posojilnice na Teharjih, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo, dne 2. februarja 1936 ob 8 zjutraj v hranilničnem prostoru. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila z dne 5. junija 1935. 3. poročilo načelstva. 4. poročilo nadzorstva. 5. odobritev račun. zaključka za leto 1935. 6. volitev enega člana načelstva in enega člana nadzorstva. 7. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge za sodni okraj Višnja gora, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 2. februarja 1936 ob 1/2 8 zjutraj v društvenem domu pri fari. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1934/35. 4. volitev načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetijskega društva v Voklem, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 26. januarja 1936 ob 1/2 10 popoldne v šoli na Voklem. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobritev račun. zaključka za leto 1935. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni letni občni zbor Hranilnice in posojilnice na Vranskem, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 16. februarja 1936 ob 15 v zadrugnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem rednem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za poslovno leto 1935. 4. slučajnosti.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Člani „Zadruž. zveze“ dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25.— Din na leto, za pol leta 12.50 Din.
Cena inseratov po dogovoru. — Izhaja 15. dne vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo.

Pribitki v odmeri družbenega davka.

Po izpremembi zakona o neposrednih davkih z dne 18. 2. 1934 so mnoge zadruga izgubile prostost plačevanja družbenega davka. Predpisi o družbenem davku so pa za drugam veliko premalo znani. Zadruga zlasti niso poučene o tem, od česa se odmerja družbeni davek, ali z drugimi besedami povedano, kako se izračuna davčna osnova (podlaga), od katere se potem predpiše družbeni davek.

Glede osnove za odmero družbenega davka so merodajni predpisi §§ 80 do 85 zakona o neposrednih davkih, s katerimi hočemo naše bralce v naslednji razpravi seznaniti natančneje.

Davčna osnova.

Vsoto za odmero družbenega davka (davčno osnovo, podlago) tvori dobiček enega poslovnega leta. Toda merodajen ni dobiček, kakor ga izkazuje bilanca (oziroma račun zgube in dobička) ampak dobiček, ki se izračuna po odredbah zakona.

Za podlago za odmero davka za tekoče leto se vzame vedno dobiček, dosežen v minulem poslovnem letu.

Ko se preračunava davčna osnova, se vzame za podlago čisti dobiček v znesku, ki ga izkazuje bilanca za preteklo leto. Bilančnemu dobičku pa se prištejejo še neki izdatki,

oziroma se neke postavke od bilančnega dobička odbijejo in se tako dobi čisto družna vsota kakor je v bilanci izkazani čisti dobiček. Tako dobljena vsota je davčna osnova (podlaga), od katere se odmeri družbeni davek.

Zelo važno je vedeti, kateri izdatki se prištejejo čistemu dobičku. Ti izdatki so v bilanci (računu izgube in dobička) izkazani kot stroški, ki zmanjšujejo čisti dobiček. Če bi teh izdatkov ne bilo, bi bil čisti dobiček za toliko večji in za toliko bi bila višja tudi davčna osnova. Pri ugotavljanju davčne osnove izloči davčna oblast omenjene izdatke (stroške) in jih prišteje čistemu dobičku ter za toliko zviša davčno osnovo.

Pribitki.

Izdatki (stroški), ki se na ta način pritegnejo v obdačbeno podlago, so naštetih v čl. 82 zakona o neposrednih davkih. Taki izdatki so:

1. Neposredni davek, plačan po tej obliki in samoupravne doklade do zneska tega davka. Ostali neposredni davki in samoupravne doklade se vnašajo v davčno osnovo v polnem znesku.

Kot „neposredni davek, plačan po tej obliki“ je mišljen družbeni davek. Poleg družbenega davka se pritegnejo v obdačbeno

podlago tudi vsi ostali plačani neposredni davki (n. pr. zemljiški, zgradarinski). Pritegnejo se tudi na neposredne davke plačane samoupravne doklade, toda ne vse enako. Doklade na družbeni davek se pritegnejo samo do višine davka samega, torej ne čez 100%, dočim se doklade na ostale davke prištejejo v vsem obsegu.

Kot „neposredni davek“ se smatra ne samo osnovni, ampak tudi dopolnilni in minimalni družbeni davek.

Zamudne obresti na dolžni davek so del samega davka in se radi tega prištejejo obdačbeni podlagi.

Ravno tako se v obdačbeno podlago pritegne 6% davek na latentne rezerve.

Rentni davek, plačan na obresti hranilnih vlog, se vnaša v davčno podlago, ako plačuje podjetje rentni davek iz lastnih sredstev.

2. Neposredni davek z vsemi dokladami, ki jih je plačevalo podjetje namesto svojih uslužbencev.

Vsote, ki jih je podjetje plačalo kot davek namesto svojih uslužbencev, se pritegnejo v davčno osnovo brez ozira na to, ali je podjetje te davke in na nje odpadajoče doklade plačalo za svoje nameščence prostovoljno ali po dogovoru. Obveznost, plačevati davek, ki je s privatnopravnimi pogodbami prenešana na koga drugega, po čl. 5 zakona ne veže davčnih oblastev. Kuluk, plačan za uslužbence, se torej ne izvzame iz davčne osnove.

3. Poslovna izguba v predhodnem poslovnem letu.

Poslovno delo vsakega poslovnega leta se jemlje samostalno redno za podstavo ugotovitvi davčne osnove. Zaradi tega tudi izguba, prenešana v tekoče leto kot negativni saldo poslovnega dela v minulem letu, ne more zmanjšati davčne osnove za odmerno leto.

Izguba iz predhodnega poslovnega leta, ki bi se pokrila iz fonda za amortizacijo strojev, se pritegne v davčno osnovo, ker se je fond porabil za take namene, katerim ni bil določen in je služil za pokritje izgube, ki se davčno ne priznava.

Pasivne obresti, ki se niso vknjižile v poslovnem letu, na katero se nanašajo, se smatrajo, ako se vknjižijo v naslednjih letih, za poslovno izgubo predhodnega poslovnega leta in se prištejejo davčni osnovi.

4. V bilanci posebej zaračunane odškodnine ali koristi ustanoviteljev ali drugih članov iz dohodkov podjetja; obresti ali dividende (prioritetne dividende) od celokupne lastne glavnice; neobdavčene obresti od hranilnih vlog in tekočih računov, prejete od drugih podjetij, ki so zavezana javnemu polaganju računov.

Za lastno vloženo glavnico se smatra tudi tista glavnica, ki je v katerikoli pravni obliki dana podjetju na stalno razpolago, če ta glavnica, razmotrivana po gospodarskih načelih, kaže, da obstoji gospodarska istovetnost med lastninsko pravico na podjetju in glavnici, ki je temu dana na razpolago. To lastninsko istovetnost mora davčno oblastvo točno obrazložiti in dokazati.

Davčni osnovi se prištejejo in torej obdavčijo obresti posojila, ki ga je n. pr. zadrugi dal kak odbornik ali kak drug član, ker predstavljajo take obresti koristi zadruginih članov. Enako se ravna z obrestmi posojila, ki bi ga dal družbi z omejeno zavezo kak družabnik.

Ako bi se pri kaki zadrugi deleži obrestovali, pomeni to v smislu zakona obresti od lastne glavnice in se te obresti prištejejo v davčno osnovo.

Da bi se izvesten kapital smatral kot lastna vložena glavnica, katere obresti se prištejejo davčni osnovi, postavlja zakon

pogoj, da je kapital (kredit) stavljen podjetju v kakršnikoli obliki stalno na razpolago in da nastane med upnikom in podjetjem neka gospodarska povezanost tako, da dobi upnik neke pravice na podjetju. To se dogaja pri raznih koncernih, holding družtvih, interesnih edinicah, pri familijarnih podjetjih.

5. Povračilo podpore (subvencije) države ali samoupravnih edinic in garantiranega (zajamčenega) prispevka države in drugih javnih teles.

Ako zadruga ne izpolnjuje več pogojev, pod katerimi je prejela podporo od države ali od kake samoupravne edinice in je morda zaradi tega primorana to podporo vrniti, se vsota povrnjene podpore prišteje davčni osnovi.

6. (Se tiče podružnic inozemskih podjetij.)

7. Darila in nepogodbene nagrade nameščencem ali drugim osebam in vsakovrstni drugi podobni neobvezni izdatki (razen če so v neposredni zvezi s poslom ter se gibljejo v običajnih mejah.)

Vprašanje, če se darila in nepogodbene nagrade pritegnejo v davčno osnovo ali ne, je po besedilu zakona odvisno od dveh pogojev: 1. ali so v neposredni zvezi s poslovanjem podjetja in če so, ali se 2. gibljejo v običajnih mejah. Taka vprašanja je treba v vsakem posameznem primeru preiskati posebej in posebej ugotoviti, ali je možno dotične izdatke smatrati kot obdavčljive postavke ali ne. Če bi n. pr. konsumna zadruga prispevala z večjim zneskom za vzdrževanje otroškega zavetišča, kjer ostajajo otroci njenih članov čez dan v oskrbi in pod nadzorstvom, bi bil to izdatek, ki bi se ne smel prišteti davčni osnovi.

Za nameščence in uslužbence se smatrajo osebe, ki so v službenem razmerju s podjetjem.

Za izdatke, ki se priznavajo kot neobdavčljivi, se smatrajo tudi darila in nepogodbene nagrade drugim osebam, če so ti izdatki v neposredni zvezi s poslovanjem, n. pr. zneski, ki jih dajejo zavarovalni zavodi gasilskim društvom, ali vsote, ki se dajejo ob novem letu poštним uslužbencem in podobno.

Če so zgoraj omenjeni izdatki v zvezi s poslovanjem, zavisi od tega, če jih poslovanje neodklonljivo zahteva, kar se ima oceniti posebej v vsakem konkretnem slučaju. Za oceno te neposredne zveze je potreben dokaz o namenu izdatka. Ako se tak dokaz ne doprinese, potem davčna oblast nima podlage, da bi mogla takšne izdatke izvzeti iz davčne osnove.

Ako dobi uslužbenec nagrado za sestavo bilance, ne pride v poštev posel, zaradi katerega je nagrada izplačana, ampak pride v poštev, če je ta izdatek za društvo obvezen ali ne, odnosno če je dogovorjen. Če je dogovorjen, potem se ne pritegne v davčno osnovo.

Taksa na spiske o plačah, ki jo je plačalo podjetje namesto uslužbencev, se vnese v davčno osnovo, ker so po tarifni postavki 33. zakona o taksah zasebni uradniki in uslužbenci zavezani, da sami plačajo to takso.

Po § 25. zakona o zavarovanju delavcev se smatra samo ena polovica zavarovalnega prispevka kot za delodajalca obvezen izdatek, dočim predstavlja druga polovica neobvezen izdatek, ki se prišteje v davčno osnovo. Trditev, da plača društvo drugo polovico po obveznosti do nameščencev, in potrdilo, ki so ga o tem izdali nameščenci, se ne more upoštevati, ker se obveznost ne more dokazati s potrdilom, ampak z listino (s pogodbo), iz katere izhaja ta obveznost.

Ako izplačuje podjetje svojemu osobju plače brez odbijanja njihovega dela za za-

varovanje in ne more dokazati, da je po pogodbi dolžno to plačevati, potem se izdatek kot neobvezen všteje v davčno osnovo.

Ravno tako se v davčno osnovo všteje trinajsta plača, ako podjetje ne dokaže, da je taka dajatev obvezna.

Ako podjetje ne dokaže, da neki izdatek ni določen za dobrodelne namene, potem se dotična vsota prišteje davčni osnovi.

Če društvo ne dokaže, da je dolžno izplačati honorar za vodenje seznamov za delavsko zavarovanje, potem se izdatek smatra kot neobvezen in se vnese v davčno osnovo.

Ako se ne dokaže, da stoje vsote, izdane kot reprezentacijski stroški, v neposredni zvezi s poslovanjem, oziroma, da so neobhodno potrebne za doseg dobička, se ne smatrajo za izdatek po čl. 83. (predzadnji odstavek), ampak se prištejejo davčni osnovi.

Če se ravnatelju ob prestanku njegove službe izplača odpravnina in podjetje ne dokaže, da je bilo dolžno dati odpravnino, se dotična vsota vnese v davčno osnovo.

Nagrada sodnemu sekvestru, ki je odrejena po odredbi sodišča, je za podjetje obvezen izdatek in se zato ne more prišteti v davčno osnovo.

8. Tantijeme, dnevnic in druge podobne nagrade članov upravnega in nadzorstvenega odbora kakor tudi nepogodbene tantijeme ostalih uslužbencev podjetja.

Uradniške plače oseb, ki imajo obenem položaj članov upravnega in nadzorstvenega odbora, se privzemajo v davčno osnovo, izračunani davek pa se zmanjšuje za znesek uslužbenkega davka, plačane na te prejemke.

Zadruga, ki hočejo biti oproščene družbenega davka, ne smejo dajati članom načelstva in nadzorstva tantijem, t. j. po pravilih že naprej določenega dela čistega

dobička. Dnevnic, nagrade za zamudo časa in podobno pa smejo članom načelstva in nadzorstva dovoljevati vse zadruga, bodisi, da so družbenega davka oproščene, bodisi da ga morajo plačevati. Zadruga, ki ne plačujejo družbenega davka, morajo od takih nagrad in dnevnic plačevati uslužbenški davek po čl. 96. zakona o neposrednih davkih. Pri zadrugah, ki so podvržene družbenemu davku, je stvar drugačna; nagrade, dnevnic in podobni izdatki se prištejejo davčni osnovi in obdavčijo po določilih o družbenem davku, zato pa omenjeni izdatki niso podvrženi uslužbenskemu davku.

Zaradi lažjega umevanja gornjih določb naj tudi tu navedemo nekaj razsodb državnega sveta.

Ako podjetje ne dokaže, da je po pogodbi obvezano na plačilo tantijeme svojim uradnikom in da torej predstavlja to izplačilo posebno obveznost, potem se izdatek vnese v davčno osnovo. Kot dokaz ne more služiti samo izjava uradnika (nameščenca), da so bile tantijeme dogovorjene.

Izdatki nekemu članu upravnega odbora kot potni stroški se morejo iz davčne osnove izvzeti samo, v primeru če, so bili potrebni za doseg dobička v podjetju in če se dokaže, da je bilo potovanje s tem namenom izvršeno.

Plače oseb, ki so v podjetju uradniki, istočasno pa tudi člani upravnega odbora, so podvržene uslužbenskemu davku in družbenemu davku. Zato mora podjetje odbijati od plače znesek uslužbenkega davka vključno temu, da je plača podvržena tudi družbenemu davku. Ker pa velja pravilo, da se isti dohodki ne smejo obdavčiti z dvema različnima davkoma, zato se v tem primeru odbije znesek uslužbenkega davka od zneska družbenega davka. Po razsodbi državnega sveta se proračunani družbeni davek zmanjša tudi še za doklade, plačane na uslužbenški davek.

9. Vsakovrstni odpisi in vnosi (dotacije) v rezervne fonde razen onih, ki so omenjeni v členu 83, pod točkami 7, 8 in 9.

Za ugotovitev davčne osnove ne služi samo bilanca in zato ne služi kot davčna osnova samo dobiček, ki je pokazan v bilanci, ampak je treba pri tem vzeti v ozir tudi predpise zakona, po katerih se v davčno osnovo vnašajo določeni efektivni izdatki, ki predstavljajo za podjetje stroške. Odpisi se po teh predpisih tudi pritegnejo v davčno osnovo. Ako bi n. pr. bilanca sicer vsebovala vrednost inventarja, toda ne v pravi, ampak v prekomerno zmanjšani vrednosti, potem se razlika med pravo in prekomerno zmanjšano vrednostjo pritegne v davčno osnovo, ker se mora davčna osnova izračunati po dejanskem stanju.

10. (Ta točka se tiče rudarskih podjetij).

11. Vsote, uporabljene iz tekočih dohodkov za povečavo imovine.

Izdatki, ki se uporabljajo iz tekočih dohodkov za povečavo imovine, se morejo vpisati v poslovne knjige in izraziti v bilanci na dva načina. Vzglede naj to pojasni! Podjetje nabavi pisalni stroj. Kupno ceno knjiži pod izgubo, ker hoče vrednost stroja takoj odpisati; v tem primeru se kupna cena ne izrazi v bilanci in se vrednost inventarja ne poveča za nabavno vrednost pisalnega stroja. Lahko pa se postopa tudi na drug način, da se namreč nabavna vrednost ne odpiše, ampak se izkaže v bilanci, kjer bo potem vsota aktiv za nabavno vrednost večja. Ker je dobiček razlika med aktivni in pasivi in ker so se aktiva sedaj za nabavno ceno povišala, se je zvišal tudi dobiček in ni ostal skrit kakor v prvem primeru.

Odkvisno je torej od knjiženja, kako se postopa z vsotami, ki so se iz tekočih dohodkov porabile za povečavo imovine, t. j. ali se pritegnejo v davčno osnovo ali ne. Če se

vrednost nabavljene imovine izrazi v bilanci pod aktivni, potem se izdatek za nabavljeno imovino ne sme obdavčiti, ker se je zamenjala samo vrsta imovine (namesto denarja je nastopila vrednost nabavljenega predmeta), ni pa se izpremenila skupna vrednost aktiv. Čisto drugačna je stvar v prvem primeru, ko se vrednost nabavljenega predmeta vnese pod izgubo in ondi odpiše. Takega odpisa ne more davčna oblast priznati in zato ga pritegne v davčno osnovo.

Tudi tu naj služi nekaj razsodb državneega sveta za boljše umevanje te razlage.

Vsota, potrošena iz tekočih dohodkov za nabavo inventarskih predmetov, se vnaša po odbitku amortizacijske kvote v davčno osnovo. Nabavna cena teh predmetov se ne more odbiti od davčne osnove takoj pri nabavi, ker se mora amortizacija vršiti po točki 7 čl. 83 zakona.

Nabava premičnih inventarskih predmetov iz tekočih dohodkov se smatra za povečanje imovine; nabava predmetov, ki so namenjeni potrošnji in ki se v teku leta res potrošijo, se smatra za strošek podjetja.

Nabava slik za okrasitev iz tekočih dohodkov se smatra za del pohištva in se prišteje davčni osnovi. Nabava slik za reklamo se smatra za režijo, ker je cilj reklame povečati dobiček. Stroški za nabavo elektrike in za načrte gredo v davčno osnovo. Izdatki za izkop vodnjaka in za nabavo aparatov minimaks se ne smatrajo za popravilo, ampak za stroške, ki povečajo vrednost imovine. Zamena stare konstrukcije strehe z novo pomeni povečanje imovine in se zato prišteje v davčno osnovo, ker se je vsled popravila zvišala vrednost za vsoto, ki jo je bilo treba izplačati za popravilo. Stroški za ustanovitev podružnice se pritegnejo v davčno osnovo, ker predstavljajo stroške za razširjenje podjetja; zato se ti stroški ne morejo smatrati za ustanovne stroške.

Načrt zakona o gospodarskih zadrugah.

VI. Pravni odnosi med zadrugo in člani.

Pridobitev članstva.

Pristopna izjava mora biti brezpogojna. V pristopnicah mora biti navedeno, koliko deležev se podpiše.

V eni in isti zadrugi ne morejo biti deleži določeni v raznih zneskih. Zadruga sme od poslovnega viška, ki bi morda po pravih pripadal posameznemu zadružniku, pobrati dospele obroke njegovih deležev, zadružnik pa ne more svojih vplačil izvršiti s pobotanjem s svojimi zahtevki do zadruge. Poslovnih deležev svojih članov zadruga ne more zaseči, niti jemati v zastavo, razen ob izvršbi ali v konkurzu, ako ostalo premoženje zadružnika ne zadostuje, da bi se mogla zadruga iz njega poplačati. Taki zaseženi deleži ne dajejo pravice do glasovanja na skupščini.

Poslovni deleži se morajo vplačati najkasneje v roku enega leta po vpisu.

Če bi skupni znesek vpisanih poslovnih deležev zaradi nastale izgube padel pod polovico, mora skupščina skleniti potrebno, da se deleži ponovno doplačajo, razen ako bi se sklenil stečaj.

Prestanek članstva.

Članstvo v zadrugi preneha splošno na isti način kakor po sedanjem zakonu. Vendar pa obstoje neke razlike.

Za prostovoljen izstop je določena odpoved članstva, ki se mora podati vsaj mesec dni pred koncem poslovnega leta. Po pravih se odpovedni rok lahko podaljša, toda ne preko enega leta; more se pa odpoved celo popolnoma zabraniti, toda ne več kakor tri leta od dne, ko je bila zadruga vpisana v zadružni register.

Ako ima zadružnik kake obveznosti do zadruge, je dolžan te obveznosti poravnati, drugače članstvo ne preneha.

Upravni odbor mora zadružnika obvestiti, če sprejme odpoved ali ne. Če odpovedi ne sprejme, mora naznaniti razloge. Ako upravni odbor ne odgovori zadružniku v mesecu dni, more zadružnik odpovedati članstvo ali nadštevilno vpisane deleže po registracijskem sodišču.

Če zadružnik umre, preneha članstvo ob koncu dotičnega leta, a članske pravice vrši dotlej dedič, oziroma dediči po enem svojem zastopniku.

Če zadružnika upravni odbor izključi iz zadruge, izgubi članske pravice z onim dnem, ko je bil o izključenju obveščen, imovinske pravice iz članstva pa obstoje še naprej. Izključen zadružnik ima pravico, da se v 15 dneh pritoži pri nadzornem odboru, ki mora o pritožbi sklepati v teku nadaljnih 15 dni. Proti odločitvi nadzornega odbora se moreta tako zadružnik kakor tudi upravni odbor pritožiti na občni zbor. Če bi zadružnik o izključenju ne bil pravočasno obveščen, se lahko pritoži naravnost na občni zbor. Te pritožbe o izključenju se morajo na občnem zboru rešiti pred ostalimi točkami dnevnega reda. Mesec dni pred občnim zborom pa ne more upravni odbor izključiti nobenega člana.

Bivši člani, oziroma dediči umrlih članov jamčijo za obveznosti zadruge še dve leti po končanem onem poslovnem letu, ob koncu katerega je članstvo prenehalo.

Ako bi zadruga spremenila pravila glede povišanja deležev, uvedbe ali povišanja postranskih, od časa do časa se ponavljajočih nedenarnih dajatev ali glede povišanja jamstva, morejo zadružniki prijaviti na zapisnik ali, ako niso bili na občnem zboru navzoči,

izjaviti v teku 15 dni, da se ne strinjajo s sklepom skupščine. Taka izjava velja kot izstop iz zadruga.

Seznam članov.

Seznam (imenik) članov se v smislu načrta vodi splošno tako kakor po sedanjih predpisih. Za zadruga s preko 500 člani more revizijska zveza dovoliti, da se vodi ta seznam v obliki kartoteke.

Upravni odbor mora na koncu vsakega tromesečja poročati revizijski zvezi o gibanju članstva, t. j. sporočiti ji mora število in imena vseh novih članov, vseh izstopivših, umrlih in izključenih članov in število njihovih deležev, itd. Tej prijavi mora upravni odbor priložiti duplikate pristopnih in izstopnih izjav. Zato bo moral zadružnik podpisati po dve pristopni in po dve izstopni izjavi, od katerih bo en izvod ostal pri zadrugi.

Pravni odnosi zadruga.

Z vpisom v zadružni register postane zadruga pravna oseba in trgovec v smislu trgovskega zakonika, toda ni treba, da bi se morala včlaniti v prisilnih združenjih po zakonu o obrtnih, niti v obrtnih, trgovskih in industrijskih zbornicah.

Predpisi obrtnega zakona veljajo tudi za gospodarske zadruga. Izjema je določena za kreditne zadruga, ki jim ni potrebna dovolitev (koncesija). Ista izjema velja pod izvestnimi pogoji glede zadrug, ki se bavijo s kmetijskim zavarovanjem (proti toči, škodljivcem, požaru, poškodbam živine).

Kolikor bi zadružni zakon ne določal kaj drugega, veljajo za zadruga tudi predpisi drugih zakonov.

Za izvrševanje kmetijskega zavarovanja bo kmetijsko ministrstvo predpisalo poseben pravilnik. Zavarovanje v drugih panogah je vezano na določene pogoje.

Zadruga more jamstvo zadružnikov za

njene obveznosti znižati, t. j. skleniti, da se neomejena zaveza spremeni v omejeno ali da se jamstvo zniža. Vendar je to mogoče doseči le po prejšnjem pristanku vseh upnikov.

Računovodstvo in fond.

Glavne poslovne knjige morajo biti vezane; pomožne knjige se lahko vodijo v obliki kartoteke, ako zadrugi to dovoli revizijska zveza. Knjige se morajo voditi v državnem jeziku, računi pa v domači valuti.

Ob početku svojega poslovanja mora zadruga napraviti popis (inventar), v katerem se popišejo aktiva in pasiva. Ako začne zadruga poslovati v drugi polovici leta, se poslovanje te dobe računsko lahko spoji z naslednjim poslovnim letom. Glede knjigovodstva in sestavljanja letnih računov bo Glavna zveza izdala natančnejša navodila.

Zbiranje rezervnega fonda po dosedanjem zakonu ni bilo obvezno. Po novem zakonu pa bo vsaka zadruga dolžna, da zbira rezervni fond, ki se bo smel porabiti samo za pokritje morebitne poslovne izgube. V ta rezervni fond se bo morala odkazati vsaj petina poslovnega viška. Poleg tega more zadruga ustanoviti še druge fonde v posebne namene. Fonda za dobrotvorne namene uslužbencev, ko bo enkrat ustanovljen, zadruga ne bo mogla odpraviti, niti se mu bo mogel menjati namen.

Poslovni dobiček se bo mogel deliti med zadružnike šele potem, ko bodo iz njega oddvojeni doprinosi za fonde.

V. Prestanek zadruga.

Razlogi za prestanek.

Načrt novega zakona pozna več razlogov za prestanek zadruga nego dosedanja zakon. Kot nadaljni razlogi poleg dosedanjih se navajajo: 1. ako se zadruga spoji (fuzionira) z drugo zadrugo, 2. ako pade število članov pod 7 in ostane tako več

nego leto dni, 3. ako registracijsko sodišče to pravomočno odredi.

Ako je na dnevnem redu skupščine predlog o prestanku zadruga, toda najmanj 7 zadružnikov še pred sklepanjem izjavi željo, naj bi zadruga obstojala še naprej, potem skupščina ne more skleniti, da se zadruga razdruži. Za one člane, ki bi glasovali za razdružitve zadruga, se smatra, da so s tem podali izjavo o izstopu.

Registracijsko sodišče sme izreči, da zadruga prestane:

1. ako se greši zoper zakon ali pravila ali se kaže malomarnost v poslovanju in se vse to nadaljuje v kljub ponovnim kaznim in so obenem ogroženi interesi upnikov in zadružnikov;

2. ako bi skupščina ponovno izbrala za člane upravnega ali nadzornega odbora osebe, ki ne morejo biti člani teh odborov;

3. ako zadruga popolnoma ustavi svoje obratovanje in ne samo začasno ali ako skupščina za dve zaporedni leti ne sklepa o računskem zaključku;

4. v nekaterih posebnih slučajih, ko bi se zadruga upirala izvršiti ukaze revizijske zveze.

Istotako izreče sodišče prestanek zadruga, ako zadruga ostane več kakor 6 mesecev izven vsake revizijske zveze ali ako bi ne bila sprejeta v zvezo.

Predno izreče sodišče prestanek zadruga, zasliši poprej upravni in nadzorni odbor zadruga in revizijsko zvezo.

Likvidacija.

Likvidacijo izvrši zadnji upravni odbor, ako skupščina ne izbere najmanj treh drugih oseb za ta posel.

Na predlog revizijske zveze ali nadzornega odbora ali vsaj desetine zadružnikov ali upnikov, katerih terjatve znašajo vsaj eno četrtino vseh dolgov zadruga, more

registracijsko sodišče iz važnih razlogov poleg teh likvidatorjev ali na mesto njih postaviti druge osebe za likvidatorje. Ravno tako imenuje likvidatorje registracijsko sodišče, ako je samo odredilo prestanek zadruga.

Predpisi o delitvi poslovnega viška in o prispevkih za rezervni fond v likvidaciji ne veljajo.

Kolikor bi upniki ali zadružniki ne dvignili pripadajočih jim vsot, založe likvidatorji ta denar pri sodišču. Ako ga upniki niti tu ne dvignejo, izroči sodišče deponirani denar revizijski zvezi.

Likvidatorji morajo ob koncu vsakega tromesečja poročati revizijski zvezi o svojem delu.

Po končani likvidaciji izroče likvidatorji preostalo imovino revizijski zvezi v shrambo. Zveza jo mora imeti v shrambi 5 let po izbrisu zadruga iz zadružnega registra. Če se v tem času na sedežu bivše zadruga ali v sodnem okraju, kjer je bil sedež bivše zadruga, osnuje druga taka zadruga z istim območjem, potem se hranjena imovina izroči njej; če pa se nova zadruga ne osnuje, porabi zveza shranjeno imovino za pokritje revizijskih stroškov.

Knjige, računске dokumente, listine in akte izroče likvidatorji po končani likvidaciji revizijski zvezi. Fondi, namenjeni dobrodelnim namenom za uslužbenca zadruga, se pretvorijo v ustanovo z istim namenom. Ako bi za te fonde ne bil predpisan kak statut, predpiše ga za take slučaje revizijska zveza.

Spojitev (fuzija).

Zdruga se morejo spojiti na ta način, da se prenese imovina ene zadruga kot celote (sprejeta zadruga) na drugo zadruga (sprejemajoča zadruga) za poslovne deleže v sprejemajoči zadrugi. Spojiti se morejo samo zadruga z isto vrsto jamstva. Podrob-

nosti za tak prenos imovine, oziroma za fuzijo, so v zakonskem načrtu natančneje opisane.

Stečaj.

Odredbe stečajnega (konkurznega) zakona in zakona o prisilni poravnavi izven stečaja veljajo tudi za zadruge. V konkurzu zadruge pa se ne more skleniti prisilna poravnava in tudi ne veljajo za zadruge predpisi o skrajšanem postopku. Terjatve izločenih zadružnikov iz njihovih poslovnih deležev se v stečaju ne smatrajo za stečajne terjatve.

Stečajni upniki ne morejo neposredno od zadružnikov zahtevati prispevkov, ki jih zadružniki na podlagi članstva dolgujejo stečajni masi.

Če bi zadrugine obveznosti presegale zadružno imovino, toda se more iz opravičenih razlogov pričakovati, da bi se dala prezadolženost odpraviti s primernimi ukrepi, more skupščina skleniti za to potrebne odredbe.

Primanjkljaj se v stečaju pokriva splošno po istih načelih kakor po našem dosedanem zakonu.

VI. Zadružne zveze.

Največje važnosti za razvoj zadružnega življenja v bodočnosti so predpisi, ki jih vsebuje načrt o zadružnih zvezah.

Doslej je bilo članstvo zadrug v zvezah fakultativno. Ogromna večina zadrug pa je priznavala velike koristi, katere nudijo včlanjenim zadrugam zveze in zato so zadruge prostovoljno pristopale v njihovo članstvo. Zvez so se ogibale le zadruge bolj sumljivega značaja, ki so imele pač posebne razloge, da so ostale izven zvez in izven njihove kontrole. Na tem mestu naj omenimo le znane zavarovalne zadruge za pc-smrtnino in tako zvane stavbne hranilnice. V bodoče bo morala vsaka zadruga biti

včlanjena pri kaki zvezi. Ako bi tega ne bilo, jo bo moralo sodišče po službeni dolžnosti razpustiti.

Načrt zakona pozna dve vrsti zvez: revizijske in poslovne. Članstvo zadrug v revizijskih zvezah bo prisilno, članstvo v poslovnih zvezah pa bo prostovoljno. Tudi poslovne zveze bodo morale biti včlanjene v kaki revizijski zvezi, poleg tega pa še v glavni zadružni zvezi.

Kreditne zadruge se bodo mogle organizirati v take poslovne zveze, pri katerih bodo članice le kreditne zadruge. Druge zadruge bodo lahko pristopale v poslovne zveze, ki bodo smele sprejemati v članstvo zadruge različnega področja.

Zelo važna je določba, da revizijska zveza ne more biti obenem poslovna in obratno. Revizijske zveze bodo torej smele izvrševati samo revizijske posle. Tu nastane vprašanje, odkod bodo mogle revizijske zveze dobiti sredstev za pokrivanje revizijskih stroškov, ki so primeroma zelo visoki. Dosedaj so zveze te stroške v glavnem pokrivalo iz dobička, ki so ga dosegale v svojem poslovanju. V bodoče bodo pri teh zvezah vsa poslovna opravila odpadla, s tem pa tudi možnost dobička in dalje tudi možnost z doseženim dobičkom plačevati revizijske stroške. Sicer je v načrtu določeno, da se ima od pretičkov Državne hipotekarne banke, Poštne hranilnice in državne razredne loterije vsako leto pobirati izvestna kvota v poseben fond za podpiranje zadružništva in iz tega fonda bi se dobivala sredstva za prispevek k revizijskim stroškom zadružnih zvez. Toda ne glede na to, da so taka zagotovila bolj problematične narave, je treba še upoštevati, kdo bo naklanjal označene prispevke in v kaki meri. Zato bi se utegnilo zgoditi, da bo velik del revizijskih stroškov padel na zadruge. Med zadrugami je pa dosti takih, ki bi ne mogle plačati

kaj bolj znatnega prispevka in bi bile na koncu koncev prisiljene iz tega razloga likvidirati.

Po načrtu bi bila revizijska zveza dolžna sprejeti v članstvo vsako zadrugo, ki je že vpisana. Ako bi zveza sprejem odklonila, mora o tem obvestiti dotično zadrugo, ki se lahko potem pritoži pri glavni združni zvezi. Če glavna združna zveza z ozirom na razloge zadruge ugotovi pritožbi, mora potem zveza zadrugo sprejeti, če pa odobri zvezine razloge za odklonitev, more zadrugo napotiti, da prosi za sprejem v kako drugo zvezo. Če bi se glavna združna zveza uverila, da zadruga ne izpolnjuje pogojev za sprejem v nobeno zvezo, obvesti o tem obe stranki in tudi registracijsko sodišče.

Upravni odbor zadruge mora vsaj v šestih mesecih po vpisu zadruge prijaviti pristop v članstvo kaki revizijski zvezi, v teku nadaljnjih šestih mesecev pa mora naznaniti registracijskemu sodišču, kam je zadruga pristopila.

Namen revizijskih zvez je naslednji: 1. da izvršujejo revizije o delu in stanju svojih članic; revizija pri zadrugah se mora izvršiti vsaj vsako drugo leto, pri včlanjenih poslovnih zvezah pa vsako leto; 2. da pomagajo pri snovanju novih zadrug; 3. da skrbijo za pravilno delo in napredek pri včlanjenih zadrugah; 4. da skrbijo za združni pouk in združno propagando; 5. da zastopajo in branijo interese svojih članic nasproti državnim in samoupravnim oblastem, javnim ustanovam in korporacijam; 6. da izdajajo za svoje zadruge in poslovne zveze enaka pravila, poslovne knjige in razne formularje, da izdajajo knjige, časopise in drugačne publikacije, kar je potrebno za pravilno poslovanje zadrug, za združno vzgojo in propagando.

Namen poslovnih zvez je, da v poslovnem sodelovanju s svojimi včlanjenimi za-

drugami podpirajo le-te pri izpolnjevanju njihovih ciljev.

Za ustanovitev poslovne zveze je potrebno najmanj 25 zadrug, za ustanovitev revizijske zveze pa najmanj 200 zadrug.

Člani zvez (obeh vrst) morejo biti poleg zadrug tudi posamezne fizične osebe, kolikor je to potrebno za sestavo upravnega in nadzornega odbora.

Člane upravnega in nadzornega odbora zveze voli zvezina skupščina iz vrste združnikov včlanjenih zadrug in iz vrste včlanjenih fizičnih oseb, toda število izbranih iz vrste združnikov včlanjenih zadrug mora biti večje nego polovica.

Člani upravnega in nadzornega odbora, kakor tudi uslužbenci ne smejo postati nasproti zadrugi niti dolžniki niti poroki; uslužbenci tudi ne morejo priti v upravni in nadzorni odbor.

Skupščino zveze tvorijo predstavniki (delegati) zadrug. Te delegate morajo zadruge izvoliti na svojih skupščinah. Predsednik upravnega odbora zadruge more biti delegat na zvezini skupščini tudi brez izvolitve, toda le če tako določajo pravila dotične zadruge.

Zvezina pravila določajo, koliko deležev morajo vpisati včlanjene zadruge.

Na zvezinih skupščinah imajo delegati zadrug po en glas; izjema je dopustna pri poslovnih zvezah, kjer morejo posamezne članice imeti po več glasov v razmerju z vplačanimi deleži. Zapisnik o skupščini morajo zveze objaviti v svojem glasilu; če nimajo svojega lista, morajo vsaki članici dostaviti zapisnik v prepisu.

Vsaka revizijska zveza mora biti včlanjena v glavni združni zvezi, ki je samo ena za vso državo. Če bi glavna zveza odklonila sprejem, se dotična zveza lahko pritoži na ministrstvo za kmetijstvo in potem še na državni svet.

VII. Revizija.

Vsaka zadruga ima dolžnost, da se podvrže reviziji o vsem svojem delu in o vsem svojem premoženju, zlasti glede blagajne, računskih in ostalih knjig, računov in računskih dokumentov, korespondence in blagovne zaloge.

Revizijo izvršujejo strokovni revizorji pristojne revizijske zveze. Kakšna mora biti kvalifikacija, kakšne so dolžnosti in pravice revizorjeve, o tem bo izdala Glavna združna zveza natančnejše odredbe v posebnem pravilniku.

Glavna združna zveza lahko osnuje poseben revizijski oddelek za izvrševanje revizij zadrug, včlanjenih pri poslovnih zvezah, katerih skupščine sklenejo, da se te zveze in njihove članice podvržejo reviziji omenjenega oddelka. Take poslovne zveze in njihove zadruge ni treba, da bi morale biti včlanjene v kaki revizijski zvezi, pač pa mora biti taka poslovna zveza včlanjena pri glavni združni zvezi.

Za izvrševanje revizij bo izdala glavna združna zveza poseben pravilnik, po katerem se bo moral revizor ravnati. Revizor bo mogel ob času revizije sklicevati seje upravnega in nadzornega odbora zaradi razpravljanja o predmetih, ki so v zvezi z revizijo.

Revizor predloži svoje poročilo upravnemu odboru revizijske zveze, le-ta pa ga s svojimi pripombami, navodili in odredbami dostavi upravnemu odboru zadruge, ki ga mora brez odlašanja izročiti nadzornemu odboru. Revizijsko poročilo se mora prečitati tudi na združini skupščini in sicer stori to eden izmed overovateljev zapisnika. Prečitati se mora poročilo prej nego se glasuje o odobritvi računskega zaključka in pred volitvijo upravnega odbora.

Če bi bil upravni odbor mnenja, da bi

bila izvršitev kake odredbe revizijske zveze škodljiva za zadrugo, je dolžan, da o tem poroča skupščini, na kateri se obravnava revizijsko poročilo. Če skupščina ne odobri stališča upravnega odbora, mora upravni odbor izvršiti odredbe revizijskega poročila, izvzemši primer, da bi se s tem kršil zakon ali pravila. Če pa skupščina odobri naziranje upravnega odbora, mora upravni odbor sporočiti sklep skupščine revizijski zvezi. Revizijska zveza more v takih primerih stvar predložiti registracijskemu sodišču. Sodišče izvede potrebni pregled in če najde, da je zveza imela prav, odstavi tiste člane upravnega in nadzornega odbora, ki se protivijo naredbam revizijske zveze, in odredi nove volitve; ako bi se pa tudi novi odborniki in skupščina protivili izvesti naredbe revizijske zveze, more sodišče izreči, da zadruga prestane.

Zadruga ne more izstopiti iz revizijske zveze, dokler ne izvrši njenih naredb ali dokler sodišče ne izreče, da ji teh naredb ni treba izvršiti.

Če bi revizijska zveza zadrugo zavoljo njenega odpora proti odredbam revizije izključila iz članstva, se more zadruga pritožiti na glavno združno zvezo.

Stroške za redno revizijo trpi zadruga, ako jih ne pokrije revizijska zveza iz svojega, stroške za izredno revizijo pa nosi zadruga le tedaj, ako se ob tej priliki ugotove dejstva, ki opravičujejo izredno revizijo. V slučaju spora o višini revizijskih stroškov in o tem, kdo jih bo trpel, odločuje glavna združna zveza. Če bi glavna zveza osnovala poseben skupni revizijski oddelek, ji bo kmetijsko ministrstvo iz fonda za pospeševanje združništva odobravalo letno dotacijo za pokrivanje revizijskih stroškov.

Revizorji in funkcionarji revizijskih zvez morajo ohraniti tajnost o poslovnih razmerah in o posameznih poslih pregledane za-

druge. Toda ta dolžnost ne obstoji nasproti glavni združni zvezi in ne nasproti sodiščem v civilnih in kazenskih stvareh.

VIII. Nadzorstvo.

Minister za kmetijstvo ima pravico do nadzorstva nad glavno združno zvezo in pravico do vrhovnega nadzorstva nad delovanjem kmetijskih zadrug in njihovih zvez. Nad delovanjem obrtniških zadrug in zadrug za zavarovanje (izvzemši one, ki se bavijo s kmetijskim zavarovanjem ter nad delovanjem zadrug zasebnih nameščencev in meščanov) pripada vrhovno nadzorstvo ministru trgovine in industrije, nad zdravstvenimi in delavskimi zadrugami ministru socialne politike, nad zadrugami državnih uslužbencev pa finančnemu ministru.

Kadar izvršuje vrhovna nadzorna oblast to svojo pravico, more naložiti glavni združni zvezi, da izvrši splošno ali delno izredno revizijo posamezne zadruge ali zveze. Ako se pri tem ugotovi, da se je kršil zakon ali pravila, prijavi nadzorna oblast prekršitev pristojnemu sodišču.

Revizijska zveza je dolžna na zahtevo dati nadzorni oblasti prepis revizijskega poročila o vsakem izvršenem pregledu zadruge ali zveze kakor tudi druge podatke o njenem poslovanju.

Kmetijski minister more postaviti stalne delegate pri glavni združni zvezi in pri združni banki, če bi se ustanovila, finančni minister pa pri zvezi zadrug državnih uslužbencev.

IX. Pogodnosti.

Med pogodnostmi, ki se priznavajo za drugam, omenja načrt na prvem mestu, da imajo revizorji revizijskih zvez pravico do brezplačne vožnje po železnicah in ladjah.

Državna hipotekarna banka in Poštna hranilnica dajeta vsako leto 2%, državna

razredna loterija pa 10% svojega čistega poslovnega dobička fondu za podpiranje združništva. Fond se naloži pri privilegirani agrarni banki in bo banka vršila izplačila iz tega fonda po naročilu kmetijskega ministrstva. Dalje odstopa agrarna banka temu fondu dividendo na one delnice, ki pripadajo državi ali razredni loteriji.

Po predlogu glavne združne zveze bo minister za kmetijstvo dajal pomoč združnim zvezam za stroške revizije, za združni pouk in statistiko, za podpiranje proizvodnih zadrug kakor tudi za pojačevanje rezervnega fonda združne banke.

Zveze in zadruge morejo osnovati združno banko na deleže ali delnice za vso državo.

X. Kazni.

Kazni, ki so določene v načrtu, so zelo raznovrstne. Dele se v zaporne in denarne in so različne po kakovosti prestopkov. Kot največja kazen je določen zapor do dveh mesecev ali denarna globa do 6000 Din. Izterjane kazni gredo v fond za podpiranje združništva.

XI. Prehodne določbe.

Od dne, ko stopi novi zakon v veljavo, se morejo zadruge ustanovljati samo po določbah tega zakona.

Že obstoječe zadruge bodo morale v roku dveh let prilagoditi svoja pravila novim predpisom, drugače bo registracijsko sodišče izreklo, da so prestale. Prememba pravil in vse delo, ki je s tem v zvezi, bo oproščeno taks. Za premembo pravil bo zadostovala navadna večina oddanih glasov, četudi bi dosedanja pravila zahtevala večjo večino. Iste določbe veljajo za spremembo omejene zaveze v neomejeno.

Za nekatere starejše slovenske zadruge, zlasti posojilnice, je važna določba, da bodo

mogle še 10 let po uveljavljenju novega zakona obdržati predpise svojih pravil, po katerih je višina deležev različna, predpise o prejemanju hranilnih vlog kakor tudi predpise, po katerih pripada posameznemu zadružniku na občnem zboru po več glasov.

Zadruga, ki bi z ozirom na njihovo dosedanje poslovanje ne mogle prilagoditi svojih pravil zahtevam novega zakona, morejo provesti likvidacijo v roku treh let, odnosno se pretvoriti v drugačne družbene oblike, vse to brez plačila taks.

Družbe in društva ne bodo smele v svoji firmi rabiti izraza „zadruga“. Izjema velja samo glede zadrug, osnovanih po trgovskih zakonikih.

Pomožne blagajne, osnovane po zakonu o registrovanih pomožnih blagajnah z dne 16. julija 1892, drž. zak. št. 202, se morajo v roku 4 let preobraziti v društva kakšne druge oblike, lahko pa se pretvorijo tudi v zadruga.

V XII. poglavju so potem še naštetih razni zakoni, ki prenehajo veljati, ko zadobi moč novi zadružni zakon.

Plačevanje dolgov s hranilnimi knjižicami.

Zelo pogosto zahtevajo dolžniki pri posojilnicah, da plačajo dolg delno ali v celoti s hranilno vlogo kakega vlagatelja, ki je dolžniku hranilno knjižico posredno ali neposredno prodal ali mu je iz kakršnegakoli drugega razloga izročil v last, da lahko z njo razpolaga.

I. Posojilnice, ki niso pod zaščito.

Najprej moramo pojasniti, kakšen je položaj posojilnic, ki niso prosile za zaščito. Tu je merodajno le to, ali je dotična hranilna vloga, katere pobot dolžnik zahteva, že **dospela** ali ne. Če je hranilna vloga vezana na odpovedni rok, pa sploh ni odpovedana ali pa je sicer odpovedana, toda odpovedni rok še ni potekel, potem posojilnica zahtevo dolžnika za pobot lahko odbije. Če je pa hranilna vloga nevezana, torej vsak čas izplačljiva, niti ni predvideno v pravilih izplačevanje hranilnih vlog v obrokih v razmerju z višino vlog, potem ima dolžnik pravico zahtevati pobot (kompenzacijo) med svojim dolgom in terjatvijo iz knjižice, kolikor se krijeta, ker nastane vzajemni preostanek obveznosti, ki povzroči že po sebi vzajemno plačilo, kakor pravi § 1438 odz.

Če bi se posojilnica upirala kompenzirati dospelost terjatev iz hranilne knjižice z dolgom dolžnika, ima dolžnik možnost, da dotično hranilno knjižico položi kot plačilo za račun posojilnice pri sodišču in sodišče obvesti posojilnico o dolžnikovem plačilu s sodnim pologom dospelosti hranilne knjižice. Temu sklepu sodišča, odnosno plačilu s sodnim pologom knjižice bi mogla posojilnica le tedaj uspešno ugovarjati, če bi hranilna vloga ne bila dospelost, kajti dospelost terjatev ni moči pobotati z nedospelostjo. (§ 1439 odz.)

II. Posojilnice pod zaščito.

Drugačen je položaj posojilnic, ki so pod zaščito, t. j. ki so zaprosile za odložitev plačil ali jim je odložitev plačil že odobren. Za nje ne veljajo več splošne določbe občega državljskega zakonika o pobotanju, temveč velja zanje čl. 18 uredbe o zaščiti denarnih zavodov od 23. novembra 1934, odstavek 2. in 3.:

„2. Dolgove in terjatve pri istem zavodu je dovoljeno pobotati po teh-le določbah:

a) Zavodski dolžnik sme svoj dolg popolnoma pobotati z lastno terjatvijo proti zavodu iz vloge ali iz tekočega računa.

b) Vsak zavodski dolжник sme pobotati svoj dolg tudi s pribavljeno staro terjatvijo kakšnega drugega upnika proti zavodu iz hranilne vloge do največ 50% pri vsakem izplačilu ali odplačilu svojega dolga; ostanek pa mora istočasno položiti v gotovini.

c) Denarni zavod je upravičen odkloniti pobot svojih terjatev, ki so dane v reeskont, ali ki so zastavljene.

3. Pobotati po odstavku 2 smejo tudi tisti kmetovalci, ki se koristijo z uredbo o zaščiti kmetov, in sicer tako za poplačilo vsega dolga, kakor tudi za poravnavo poedinih letnih odplačilnih obrokov (anuitet).“

Iz te določbe sledi za posojilnice pod zaščito to-le:

a) Posojilnice morajo prepisati hranilno vlogo v celoti za odplačilo dolga, ako ima dolжник lastno hranilno vlogo, glasečo na njegovo ime.

b) Posojilnice lahko zavračajo prepise iz hranilnih vlog na dolg dolžnika, v kolikor predloži dolжник „**pribavljeno**“ (to je ne na njegovo ime glasečo) hranilno knjižico, ne da bi položil istočasno gotovino.

c) Posojilnice morajo izvršiti prepis iz hranilne vloge oziroma hranilne knjižice za odplačilo dolga, ako dolжник istočasno položi toliko v gotovini, kolikor zahteva, da se pre-

piše iz pribavljene hranilne knjižice za odplačilo dolga.

č) Posojilnice lahko odklanjajo prepis iz hranilne knjižice za odplačilo dolga, ako je hranilna vloga vezana na odpovedni rok radi večjih obresti, pa še ni odpovedana, ali pa odpovedni rok še ni potekel.

III. Kaj pa 80% pobot po čl. 14?

Nastaja še vprašanje, kaj pa je s čl. 14. uredbe o zaščiti kmetov z dne 30. sept. 1935. Po tem členu morejo namreč zaščiteni kmetje zahtevati pobot dolga s pribavljeno hranilno vlogo tudi do 80%, seveda po določenih zgoraj navedenega čl. 18 uredbe o zaščiti denarnih zavodov. Dolžniki, četudi so kmetje, napram posojilnicam ne morejo uveljaviti določb uredbe o zaščiti kmetov, torej tudi ne določbe čl. 14 te uredbe glede kompenzacije. Po čl. 4. uredbe o zaščiti kmetov od 30. sept. 1935 se namreč predpisi te uredbe ne uporabljajo za terjatve kmetijskih zadrug in njihovih zvez. Za te terjatve je mero dajen **odplačilni načrt**, ki smo ga objavili v 12. številki l. l. Ta odplačilni načrt pa za kmečke dolžnike ne daje posebnih ugodnosti glede kompenzacije. Zato velja glede kompenzacije tudi za kmečke dolžnike posojilnic to, kar smo navedli zgoraj pod I. in II.

Zvezine objave.

Dolžnosti zadrug po občnem zboru.

Po občnem zboru morajo zadruge napraviti sledeče vloge:

1. Zadrugi zvezi kot revizijski oblasti je treba poslati celoten prepis zapisnika o občnem zboru in dva izvoda računskega zaključka za preteklo upravno leto. Zadruge prosimo, da naj to svojo dolžnost izvrše takoj, da ne bo treba članic opominjati. Članice, ki spadajo v okoliš okrožnih sodišč

v Celju in Mariboru, naj poleg tega pošljejo tudi našemu oddelku v Mariboru po en izvod računskega zaključka.

Članicam se priporoča, naj svoje računске zaključke, predno jih predlože občnemu zboru v odobrenje, pošljejo v pregled Zvezini pisarni v Ljubljani, oziroma v Mariboru.

2. Kraljevski banski upravi dravske banovine v Ljubljani je potom sreskega načelstva predložiti en izvod računskega zaključka, na katerem naj se na prvi strani zgoraj pod robom napiše pripomba, na katerem občnem

zboru je računski zaključek odobren. (Za zadruge na Hrvatskem ta dolžnost ne obstoji. Pač pa morajo hrvatske zadruge v krajih, kjer velja hrvatski združni zakon, vsako leto po občnem zboru predložiti trgovskemu sodišču zapisnik o skupščini in odobreni računski zaključek.)

3. Finančni direkciji, oddelek za neposredne davke, se mora poslati računski zaključek v dveh izvodih (čl. 105 pravilnika za izvrševanje o neposrednih davkih) in prepis zapisnika o občnem zboru; vendar ni treba predložiti celotnega prepisa, ampak se lahko ta prepis pošlje le v izvlečku o onih točkah, ki se nanašajo na odobritev rač. zaključka in na sklep o uporabi, oziroma razdelitvi čistega dobička. Pripomniti je, da morajo te spise predložiti davčni upravi vse zadruge brez izjeme, torej tudi one, ki so proste družbenega davka, da more davčna oblast kontrolirati, če so se trajno izpolnjevali pogoji, pod katerimi se priznava davčna prostost. (Opomba: Lani je bilo treba te listine predložiti davčni upravi. Z zakonom z dne 30. julija 1935 pa je kompetenca za odmero družbenega davka zopet prešla na finančne direkcije.)

4. Pristojnemu trgovskemu sodišču se mora poslati predlog za vpis novih članov načelstva, oziroma za izbris izstopivših odbornikov ter za vpis premembe pravil, to pa seveda le tedaj, ako se je zgodila v sestavi načelstva, oziroma pravil kaka izprememba.

Letno poročilo o poslovanju v l. 1935. Današnji številki Narodnega Gospodarja smo priložili tiskovino „Letno poročilo“, kakršno nam je Glavna Zadržna zveza v Belgradu predpisala za svoje statistične namene. Izvolite po občnem zboru v l. 1936. poročilo v vseh delih izpolniti in poslati Zvezi. Povedati moramo tudi letos, da Zveza absolutno n¹ bila za to, da se zadrugam nalaga novo delo in pisarije, ki ga zahteva nova tiskovina

„Letno poročilo“. Toda radi enotnega obrazca za statistične namene smo se morali ukloniti zahtevi Glavne združne zveze, po katere sklepu je bil uveden enoten obrazec za vse zadruge v državi. Poleg podatkov, ki jih imate v doslej veljavnih obrazcih računskih zaključkov, se zahtevajo v poročilu še novi statistični podatki, ki jih boste morali še zbirati: o delitvi članstva po poklicu in podatki o velikosti kmetijskega posestva zadrugarjev itd.

Potrnila o državnih podporah. Kmetijsko ministrstvo je z razpisom z dne 5. novembra 1935 št. 74.973 opozorilo na okolnost, da se večkrat dogaja, da zadruge, katerim je bila priznana državna podpora, prekasno odpošljejo priznanice in pismene izjave na rešitev. Zavaljo tega se mora odložiti izplačilo podpore, včasih se pa podpora sploh popolnoma ustavi. Zato je ministrstvo opozorilo revizijske zveze, naj na to okolnost opozore zadruge, katerim se nakloni državna podpora in jih pozovejo, da takoj po prejemu rešitve dopošljejo ministrstvu priznanico (pobotnico) in izjavo in sicer oboje v enem aktu, a ne ločeno.

Prijava združnih zborovanj politični oblasti. Ker nekatere zadruge še vedno niso zadosti poučene, če in katera združna zborovanja je treba prijaviti politični oblasti, opozarjamo tu na odlok kraljevske banske uprave z dne 24. junija 1933, II. št. 15 664. Za občne zборе zadrug odreja ta odlok, da jih ni treba prijavljati. Kajti po združnem zakonu morejo združniki svoje pravice iz združnega razmerja izvrševati le na občnih zborih. Ako pa hoče zadruga (seveda v okviru svojega statutarnega delokroga) prirediti kak sestanek ali zborovanje, ki ni občni zbor, je kakor vsaka druga juridična oseba vezana na predpise zakona o društvih, shodih in posvetih; zato je treba take sestanke, zborovanja in posvete prijaviti politični oblasti.

Od dolžnosti, prijavljati sestanke, zborovanja in posvete, so pa izvzete seveda tudi seje načelstva in nadzorstva, ki spadajo k notranjemu delovanju zadruga.

Davki in takse.

1. **Davek na poslovni promet** je treba plačati v teku 30 dni po preteku vsakega trimesečja, torej za januar, februar in marec 1936 do konca aprila 1936. itd.

2. **Uslužbenski davek.** Delodajalci so dolžni od uslužbencev pobrane zneske odpremiti davčni upravi najkasneje 15. dan po preteku minulega meseca. Oni delodajalci, ki plačujejo uslužbenski davek v davčnih znamkah, ki jih nalepijo v davčno knjižico, morajo te knjižice tekom januarja 1936 predložiti na vpogled davčni upravi.

3. Za „**Bednostni sklad**“ morajo službodajalci od 1. julija 1933 naprej odpremljati davčni upravi v gotovini z dvojnimi oznakami 1 1/2 % od zaslužkov, oziroma od mezd svojih uslužbencev in delavcev.

4. **Davku na samce** so zavezani vsi ne- oženjeni in vdovci brez zakonskih otrok, ki stanujejo v mestih ali pa v takih krajih, kjer ima svoj sedež sresko načelstvo in ki so pred 1. januarjem 1931 izpolnili 30. leto starosti in tega dne še niso izpolnili 60. leta ter imajo nad 2500 Din mesečnih dohodkov. Davek znaša za moške od 30. do 35. leta 50 %, od 35 do 40 let 40 %, od 40 do 50 let 25 %, od 50 do 60 let 10 % direktnih davkov. Vsi delodajalci morajo takim uslužbencem odtrgovati ta davek skupno z uslužbenskim davkom. Odtegnjene zneske morajo odvesti davčnim upravam v gotovini in ne z davčnimi znamkami. V ostalem veljajo za ta davek iste odredbe, kakor za uslužbenski davek.

5. **Davek za rente** morajo zadruga, ki so ga dolžne plačati, poravnati najkasneje v 45 dneh po preteku vsakega polletja, torej za drugo polovico lanskega leta najkasneje do 15. febr., za prvo polovico l. 1935. pa do 15. avgusta 1936. One posojilnice, ki so oproščene družbenega davka, plačajo rentni davek v izmeri 3 % od izplačanih in kapitalizovanih obresti hranilnih vlog in vlog v tekočem računu, druge posojilnice ga plačujejo v izmeri 6 %.

6. **Ostali neposredni davki** dospevajo v plačilo v 4 enakih letnih obrokih 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra ter se morajo plačati najkasneje do 15. prihodnjega meseca po dospelosti. Kdor bi do tega dne ne plačal zapadlega obroka, se mu od neplačane vsote zaračunajo 6 % zamudne obresti in se izterja neplačani davek z obrestmi vred prisilno.

Od tega pravila obstoji izjema na zemljiški davek, ki se mora plačevati v dveh enakih letnih obrokih najkasneje do 15. avg. in do 1. novembra.

Dokler se ne izvrši nova odmera za leto 1936, se plačujejo neposredni davki po predpisih za leto 1935.

7. **Dopolnilna prenosna taksa.** Po tar. post. 12 pripomba 12 taksne tarife, je treba dopolnilno prenosno takso, če ne presega 500 Din letno, plačati v celotnem iznosu do 31. januarja. Ako taksa presega 500 Din letno, se plačuje v trimesečnih obrokih vnaprej in sicer prvi obrok do 31. januarja, drugi od 1. do 15. aprila, tretji od 1. do 15. julija in četrti od 1. do 15. oktobra.

Manufakturo vseh vrst po ugodnih cenah tudi proti plačilu s hranilnimi knjižicami članic „Zadružne zveze“ nudi Oblasčilnica za Slovenijo v hiši Gospodarske zveze.

POSTOJNE KNJIGE IN TISKOVINE

Gospodarska zveza v Ljubljani notira naslednje cene: Tomaževa žlindra baza 18% Din 134.—; rudninski superfosfat v vrečah po 50 in po 100 kg à Din 98.—; kalijeva sol po 100 kg Din 156.—, kostni superfosfat Din 118.—; apneni dušik v pločevinastih bobnih Din 200.—; apneni dušik v papirnatih vrečah Din 185.—; kostna moka Din 100.—; nitrofoskal v vrečah Din 143.—; klajno apno Din 275.—; lanene tropine Din 2.—; modra galica Din 5.50; žveplo Din 3.20. Pri vagonem odjemu se cene za gnojila in cement znatno znižajo na franco vsaka postaja. Mlatilnice s tresali in reto Din 4.100.—; slamoreznice Din 1.700 do 2.000; čistilnik 10 sit Din 1.500; plugi Lesce Din 880—995; reporeznica M. R. Din 550; trijerji Din 2.000 do 3.500; mlatilnice na ročni pogon Din 2.200; robkači Din 900; sadni mlini Din 1.400 do Din 1.700; brzoparilniki Din 1.050 do Din 2.800; kosilni stroji Din 2.000; travniške brane z zvezdnatimi členki Din 900; travniške brane z jeklenimi špicami Din 800; patent motike „Rapp“ Din 70.—. Nitrofoskal, apneni dušik pri najmanjšem odjemu 5000 kg franko vsaka postaja. Modra galica iz tovarne „Zorka“ po konkurenčnih cenah.

